

Beszámoló az EFOP-1.2.7-16-2016-00001 pályázati fenntartási időszakáról

Fenntartási időszak: 2019. 10. 01- 2020. 09. 30.

Bevezető

Projektünk célja volt:

- hogy az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa védőszármányai alatt felnövekvő gyerekek és fiatalok lehetőségei az élet minél szélesebb területén bővíthessenek, életkezdesi és nyílt munkaerő piaci elhelyezkedési esélyeik, önérvényesítési képességeik, társadalmi felelősségvállalásuk és aktivitásuk növekedjen
- a mindennapi ellátásba, nevelésbe beépülő hosszútávon fenntartható, jó gyakorlattá váló programok megvalósítása, melyek szerves részét képezik az ellátottak egyéni gondozási – nevelési tervének, és beépülnek a szakmai programunkba
- hogy a nálunk nevelkedő gyerekek és fiatalok minél több életszerű mindennapi tudásra tegyenek szert, fejlődjenek kommunikációs és szociális készségeik, nyelvtudásuk és idegen nyelvhasználatuk, ismerjék meg a közvetlen és tágabb környezetüket, tudják és merjék megfogalmazni véleményüket, kifejezni érzéseiket
- hogy a projekt megvalósítási ideje alatt, a gyerekekkel közvetlenül foglalkozó nevelőszülők, nevelők, gyermekfelügyelők ismeretei is bővíljenek, készségei fejlődjenek, bővíljön nevelési, módszertani eszköztáruk az önállóságra nevelés terén.

A projekt általános tapasztalatainak bemutatása

Az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa évek óta komoly figyelmet fordít a nálunk nevelkedő fiatalok önálló életre való felkészítésére. Alapítványunk már 2015-ben elindította a nemzetközi SOS által támogatott YouthCan! programját, melynek célja a munkatársaink tudásának és készségeinek, valamint a fiatalok helyzetének felmérése volt, illetve a modern pályorientáció fogalmának és folyamatának tudatosítása.

Az EFOP pályázat 2017.10.01 – 2019.09.30 között zajlott, melynek keretében az egyes programjaink és a gyerekek, fiatalok szükségleteinek alapján terveztük meg a projektben megvalósított tevékenységeket. Célunk az volt, hogy sokszínű, a gyerekek életkorához, adottságaihoz és képességeihez igazított programokkal kínáljunk lehetőséget az önállósághoz, felelősségteljes hozzáálláshoz szükséges készségek fejlesztésére, tapasztalati tanulás révén.

A projekt keretén belül olyan tevékenységeket valósítottunk meg, amelyek elősegítik a magatartási zavarok és szocializációs problémák kezelését, az iskolai hiányosságok pótlását, a gyerekek mentális egészségének javulását, és támogatják a fiatalok önállóságát, felelősségvállalását. Emellett vállaltuk a gyermekbántalmazási jelzőrendszerünk további fejlesztését is. A projekt megvalósítása során fontos szempont volt számunkra, hogy olyan fenntartható jó gyakorlatokat alakítsunk ki, amelyek hosszútávon beépülnek a mindennapi ellátásba, nevelésbe és szerves részét képezik az ellátottak egyéni gondozási – nevelési tervének és a szakmai programoknak.

A projekt (és az Alapítvány) alapvető célkitűzése volt minden programelem tekintetében, hogy gyermekközpontú, a mindenkori gyermeki szükségletekre választ adó differenciált, a szakmai sztenderdeknek megfelelő minőségi szolgáltatást nyújtson, az alábbi területeken:

- A gyerekek, fiatalok egyéni, családi, társas kapcsolatainak megerősítése
- Kikerülő fiatalok munkapiaci helyzetének javítása, önfenntartó képességük fejlesztése
- Nevelőszülők szakmai támogatása
- Gyermekbántalmazás megelőzésére szolgáló belső jelzőrendszer működtetése
- Vér szerinti családokkal való együttműködés

A fenti célkitűzéseket a fenntartási időszakban is szem előtt tartva az alábbi tevékenységeket valósítottuk meg:

Főbb tevékenységek a fenntartási időszakban

1. Pályaorientáció

2020 augusztusától havi rendszerességgű 10 napos **pályaorientációs képzést** tartottunk az Ifjúsági program kulcsemberei (10 fő) számára. A képzés keretében a munkatársak egységes szemléletben kaptak ismereteket és fejlesztették készségeiket egy olyan szakembertől, akinek sok éves tapasztalata van a pályaorientáció területén, kifejezetten hátrányos helyzetű fiatalokkal, felnőttekkel. A képzés célja az volt, hogy a jövőben munkatársaink önállóan is végezzenek pályaorientációs támogatást a fiataljaink számára, szükség esetén szupervíziós támogatást is igénybe véve. A pályaorientációs folyamat 2020-ban 10 fiatallal valósult meg. Néhány példa:

- Szegedről 2 fiatal, Szombathelyről szintén 2 fiatal és Kecskemétről 6 fiatal vett részt ezekben a folyamatokban sikeresen;
- Egyik fiatalunk örömmel jelezte, hogy a pályaorientáció során sokat tanult arról, hogy hol keressen munkát és ehhez milyen ösztöndíjlehetőségeket vehet igénybe. Jelezte azt is, hogy az őt támogató munkatárs főleg információval segítette, és ő önállóan vitte a folyamatot, mely során sok sikerélménye volt, élvezte az önállóságot.

- Egy másik fiatal a lakáshoz jutásban támogatta a nevelője: kérvényt írt az önkormányzat lakásosztályára és időpontot kért és kapott, ahol szociális bérlakás iránti igényét jelezte és szóban ígéretet kapott a 2021-es évben arra, hogy a felújítást ő végzi el. Fialunk be is adta kérelem nélkül a pályázatát az SOS patronálói bizottságának részére. El is nyerte a felújítási összeget abban azzal a feltétellel, amennyiben az önkormányzati bérlakást kiutalják számára 21-ben. Ez az eset egy fiatalunk saját erőfeszítéseinek eredményét tükrözi és önállósodásának következő szintre lépését, a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülést követő sikeres önálló élet első lépéseit jelképezik.
- Szegeden egy sikeres egyéni pályaeorientációs folyamat valósult meg, melyben a nevelő is egyéni tanácsadást és támogatást kapott, nagy hatással volt egy fiatalal való kapcsolat nagyívű megváltozására és arra ösztönözte, hogy visszatérjen az iskolába.

Pályaeorientációs tevékenységünk egy másik eleme a fiatalabb gyerekek számára tervezett **pályaeorientációs napok**. Ezt céges partnereinkkel való együttműködésben valósítjuk meg. A karrier napokat előkészítjük mind a céges partnerekkel, mind a fiatalokkal, hogy mindkét fél reális elképzelésekkel érkezzen a találkozóra. 2020-ban a COVID miatt nem volt lehetőség személyes találkozókra, azonban megterveztük a pályaeorientáció on-line formáját, illetve tisztáztuk az együttműködés lehetőségeit céges partnereinkkel.

Pályaeorientációs tevékenységeinket céges adományokból finanszírozzuk. Többek között olyan partnerekkel működünk együtt, mint az Allianz cégcsoporthoz tartozó Euler Hermes, akik az anyagi támogatás mellett pályaeorientációs napot is tartottak és Ifjúsági programunk kollégáinak képzésébe is aktívan kapcsolódtak be.

Emellett jól működő partnerkapcsolatot alakítottunk ki a Marriott International budapesti szállodájának vezetésével, akik 5 gyermekvédelemben felnőtt fiatal számára biztosítottak **gyakornoki programot** 2019. szeptember és 2020. január közötti időszakban. A program során a fiatalokat két mentor segítette, egy a Marriott, egy pedig az SOS részéről, így a fiatalok nem csak a szállodai parány különböző területeiről szereztek hasznos tapasztalatokat, de önismertük is nagymértékben fejlődött. A programba bevontunk fiatalokat, akik az SOS-ben nevelkedtek, de olyanokat is, akik más szervezetnél nevelkedtek korábban. Célunk az, hogy minél több érintett fiatal számára elérhetővé tegyük ezt a lehetőséget.

2. Leaving Care

Az EFOP projekttel párhuzamosan elnyertünk egy Európai Bizottsági pályázatot, melynek keretében egy modern szemléletű képzési csomagot adaptáltunk és adtuk át 80 hazai szakembernek. Az SOS Ifjúsági programjának munkatársai 2020 őszén és 2021 májusában vettek részt ezen a képzésen. Ez lehetővé tette, hogy a fiatalok önállóvá válásának összes területére vonatkozó tudást és eszközöket kapjanak munkatársaink. A képzés azóta mélyen áthatotta az ifjúsági programot és a nevelőszülői hálózatot. Ezen szemlélet egyik mottója, hogy az önálló életre való felkészülés a bekerülés pillanatában kezdődik. Az alábbi eredményeket értük el a fenntartási időszakban:

<https://www.sos.hu/rolunk/#onalloelet>

- Az Ifjúsági program és a nevelőszülői hálózat legtöbb munkatársa részt vett a képzésen.
- A képzésben társ-trénerként részt vettek gyermekvédelmi gondoskodásban nevelkedett fiatalok. Az ő részvételük meghatározó volt abban, hogy a munkatársak még jobban, pontosabban értsék a fiatalok nézőpontját.
- 2020 folyamán rendszeres on-line műhelymunka zajlott az ifjúsági program és a nevelőszülői hálózat munkatársai között az egységes szemlélet megerősítése érdekében
- Fontos protokollok születtek, melyek az ifjúsági programba való átkerülés folyamatát rögzítették a Leaving Care tudás szemléletében.
  - Kialakult annak rendszere, hogy a 16-17 éves fiatalok egyéni fejlődését tervező megbeszéléseken mind a nevelőszülői hálózat, mind az ifjúsági program munkatársa részt vesz, a fiatallal együtt.

3. Szakemberek közötti team munka erősítése

A szervezet a 2018-2019-es évek során komoly szervezeti átalakulásokon ment keresztül. Ezeknek célja a hatékonyság növelése, a pénzügyi fenntarthatóság elérése és a gyermekek, fiatalok számára nyújtott szolgáltatások minőségének növelése volt. Ennek keretében a szervezet a területi alapú működésről országos szintű működésre állt át. Ez lehetővé tette az azonos munkakörben, de földrajzilag eltérő területen dolgozó kollégák intenzívebb együttműködését, a folyamatok országos szintű egységesítését és a jó gyakorlatok egymás közötti hatékonyabb megosztását. Ennek köszönhetően új protokollok is születtek a szervezetben: az Ifjúsági programba és a Helvéci lakásotthonba való átkerülésről szóló protokoll, az Ifjúsági programban történő egyéni fejlesztés-tervezésről szóló protokoll, pályaaorientációs protokoll, és megtörtént a patronálói pénzajándékalap (ld. lent) felhasználásáról szóló protokoll újragondolása is. Mindezek fontos garanciái annak, hogy minden gyermeknek, fiatalnak egyénre szabott, de egységesen magas minőségű szolgáltatásokat tudjunk nyújtani.

Mindemelett a kialakult szakmai csapatok között is szoros együttműködések kezdődtek meg. Rendszeresek a szakmai egyeztetések az Ifjúsági program és a Nevelőszülői hálózat munkatársai között havi rendszerességgel. Ebbe a munkába szorosan bekapcsolódtak a pszichológusok is, akik az elmúlt időszakban a Nevelőszülői hálózat mellett az Ifjúsági programba is aktívan kapcsolódnak be. A közös munkát a minőségirányítási csapat is segíti, támogatva a kollégákat a protokollok kidolgozásában és éves audit vizsgálatokat végezve fiatalok és gyerekek bevonásával.

4. Pszichológusok egyéni és csoportos foglalkozásai

Az önálló életbe való kilépés egyik legfőbb alapja a fiatalok megfelelő mentális egészségi állapota. A gyermekvédelemben felnövő gyerekek és fiatalok azonban a kortársaikhoz képest ilyen szempontból is hátránnyal indulnak, hiszen múltjuk és traumáik miatt ők jóval nagyobb arányban küzdenek különböző mentális zavarokkal. Ez az általános jóllétük mellett sokszor életük más fontos területeire, például munkaerőpiaci elhelyezkedésükre és beilleszkedésükre is kihat. Elakadásaik ezen a területen is sok esetben mentális nehézségeikre vezethetőek vissza. Ezért nagyon fontos, hogy már kiskoruktól kezdve megfelelő segítséget kapjanak a traumáikkal, mentális zavaraikkal való megküzdéshez, önismeretük növeléséhez és felelősségvállaluk erősítéséhez.

A 2020-as évben szervezetünkben 5 pszichológus állt a gyerekek, fiatalok és a családok rendelkezésére, akik a több mint 500 megvalósult terápiás alkalom mellett rendszeres telefonos tanácsadást is biztosítottak nevelőszülőknek és a velük dolgozó kollégáknak. A pszichológusok 2020-tól kezdve aktívan bekapcsolódtak az Ifjúsági program munkájába is, a terápiás alkalmak mellett különböző közösségi programokat (pl. társasjáték délután, filmklub) is szerveztek a fiataloknak. 2020 szeptemberétől a pszichológusok munkáját egy mentor pszichológus is segíti, aki a gyerekekkel és fiatalokkal közvetlenül dolgozó többi pszichológus kollégát támogatja szakmailag és nyújt számukra lehetőséget esetmegbeszélésre, tapasztalatmegosztásra. Egy már sikeresen működő fórum, a havonta tartott pszichológus műhely pedig sikeresen segítette a pszichológusok szakmai fejlődését és terepül szolgált érdekesítő diskurzusok kibontakozásához, valamint a covid kezdeti időszakában is segítségül szolgált a veszélyhelyzet miatt keletkezett teendők és nehézségek számbavételére, megvitatására.

5. Fiatalok bevonása

A tavalyi évben számos folyamat indult el az ifjúsági programban, melynek célja a fiatalok megerősítése és felkészítése nemcsak az önálló ügyeik intézésére kilépés után, hanem a társadalomban való demokratikus részvételi jogaik gyakorlására, hangjuk hallatására és az őket érintő ügyekben minél nagyobb fokú egyéni vagy szervezett megszólalásra irányult. Megalakult a preventív utógondozói klub először Kecskeméten, majd Szombathelyen és Szegeden, és a Covid helyzet ellenére is megtartották az első, alakuló üléseiket, ahol a 16 éven felüli nevelőszülőknél élő gyerekekkel beszélgetnek az utógondozás munkatársai olyan céllal, hogy a 18 éves korára fiatalok kellő információ birtokában dönthessenek a rendszerből kilépésről vagy az utógondozásba átlépésről. Szombathelyen lefektették a kollegák az alapjait a Fiatalok Önkormányzatának, ami hamarosan megkezdte működését, s a 2021-es évben meghívást kapott Magyarország a nemzetközi SOS-es legfőbb fiatalok gyűlésébe, a youth coalition-be, ahol 1 évig képviselhetik magukat fiataljaink.

Területi szinteken a házgyűlések rendszeres és szisztematikus, illetve tematikus megtartása és fejlesztése nagyban hozzájárult a fiatalok megerősítésére, felkészítésére a képviselői és demokratikus intézményekben gondolkodásra és 2021-ben megalakításra és bekapcsolódásra.

6. Fiatalok bevonása az érdekképviseleti munkába (levél ombudsmannak)

A covid járvány és a kijárási tilalom különösen súlyosan érintette az utógondozói ellátásban érintett fiatalokat. A kijárási tilalom szabályai őket sokkal súlyosabban érintették, mint családban élő társaikat. Ez komoly feszültséget jelentett az utógondozói otthonokban. Bevontuk őket érdekképviseleti munkánkba. Minden utógondozói otthonunkból egy-egy fiatal vállalta, hogy véleményét, érveit egy levélben megfogalmazza, és ezt elküldi az Alapjogok Biztosának Intézményébe. Azt gondoljuk, hogy ez egy fontos formája a fiatalok részvételének a róluk szóló döntések meghozatalában.

7. Helvécia és az Élményakadémia

Helvécián van az a lakásotthonunk, ahova elsősorban magatartási problémás 12-18 éves fiatalokat fogadunk, akikkel nehéz volt megbirkózni a nevelőszülői családban. Ez a legnehezebb kamaszkorú gyerekek csoportja, akikkel 7 nevelő és gyermekfelügyelő foglalkozik váltott műszakban. Az EFOP projektben megvalósult tevékenységek hatására gondoltuk tovább, mivel tudnánk segíteni az ő nevelésüket. Azokét a gyerekekét, akik nehezen illeszkednek nemcsak a lakásotthon, de az iskola életébe is. Az év során, a COVID ellenére, több alkalommal hívtunk önkénteseket a lakásotthonba, akik élménygazdag szabadidős programokat tartottak a gyerekekkel együtt. Nyáron a teljes szakmai stáb együtt táborozott egy héttig a gyerekekkel a Balatonon, ami mind a gyerekeknek, mind a felnőtteknek óriási élmény volt. A szakember csapatban egyre jobb az összhang és egyre átgondoltabb tervek születnek a gyerekek megsegítésére. 2020 végén egyeztetések kezdődtek az Élményakadémia munkatársaival, hogy egy hosszantartó közös programot indítsunk 2021-ben a gyerekek és felnőttek megsegítésére élményeken, tapasztalati tanuláson keresztül.

8. Patronálás újragondolása közösen a munkatársakkal

A már évek óta tartó gondolkodás eredményeképp 2020 nyarán megszületett egy újragondolt patronálói szabályozó, ami az addigi patronálói pályázati rendszert összekapcsolta a SOS lakhatási támogatást nyújtó rendszerével, így fiataljaink egyszerre tudnak pályázni a kibővített, összesen maximálisan 3 millió forintos összegre 2020 szeptemberétől. 2020-ban 18 pályázatból 16 sikeres volt, többek között jogosítványra, albérletre, képzésekre és házvásárlásra pályáztak a fiatalok. A pályázás maga a fiatalok önállósodásának fejlesztésére hivatott, gyakorló színtere a felnőtt életbe lépésnek, s nem utolsósorban jövőjüket anyagilag is támogató eszköz, amit az idei évben az új szabályozó és számos közös workshop és egyeztetés hatására lényegesen magasabb színvonalú pályázatok beadásával bizonyítottak a fiatalok. A szabályozó módosítását széleskörű egyeztetések előzték meg: a kollegák bevonása lényeges információt szolgáltatott egy új formához, valamint a régi pályázati rendszer több lényeges problémájára is felhívta a figyelmet, amit az új szabályozóval ki lehetett küszöbölni.

9. Audit beszélgetések fiatalokkal, véleményük visszajelzése a munkatársak számára

2020-ban az SOS belső ellenőrzésének (auditjának) egyik fontos eleme voltak a fiatalokkal való beszélgetések. A 35 utógondozói ellátásban részesülő fiatal közül 14 fiatallal beszélgettünk személyesen vagy online beszélgetések formájában. A személyes interjúk tapasztalatait összefoglaltuk és visszajeleztük a fiataloknak, akik ezt még kiegészítették, pontosították. A fiatalokkal egyeztetett megállapításokat és javaslatokat visszajeleztük a fiatalokkal dolgozó munkatársak számára. A munkatársak számára a fiataloktól származó visszajelzések voltak a legfontosabbak, ezt várták leginkább. A visszajelzések alapján a fiatalok véleményének meghallgatása egy fontos és a munkatársak által is igényelt forma, amire a jövőben is komoly fókuszot helyezünk.

10. Egyéni fejlődéstervezés rendszerének újragondolása és fejlesztése

A családjukból kiemelt, a gyermekvédelmi ellátó rendszerbe bekerült gyerekek esetén tudatosan és már a gyerekek bekerülésétől fogva oda kell figyelni a gyerekek önértékelésének megerősítésére, mert ez az alapja a tanulásnak, a megalapozott pályaválasztásnak és a munkaerő-piaci érvényesülésnek. Fejlődésük nyomonkövetése elsőrendű feladatunk, ami mind kollegáink munkáját, mind a gyerekek önreflexiós képességet nagyban segítik. A nálunk nevelkedő összes gyerek és fiatal évente leül és módszeresen átbeszéli az elmúlt évben kitűzött és elért célokat, fejlesztendő területeket, nehézségeket és örömeiket, valamint a szükségletek számbavétele is megtörténik. A minél hatékonyabb tervezés és fejlesztés érdekében az ifjúsági program a minőségirányítás munkatársával közösen újragondolta 2020 második felében a folyamatot, s a szabályozó mellékleteiként gyakorlati útmutatót fejlesztett ki országosan. Ennek eredményeképp már számos tervezés megvalósult, amiről pozitív visszajelzéseket adtak fiataljaink és az ifjúsággondozás kollegái.

11. Pályázat az SOS falvakból kiköltöző nevelőszülők számára

A már említett 2018-2019-es szervezeti változások egyik fő eleme volt az eddig az SOS Falvakban működő nevelőszülői ellátás átalakítása és a Falvak fokozatos megszüntetése. Célunk volt, hogy a nevelőszülők az SOS által a Falvakban biztosított hazák helyett ezentúl saját ingatlanjukon biztosítsák a gyerekek nevelését, ellátását. Ez az újfajta működés reményeink szerint nagyban elősegíti a gyerekek, fiatalok jobb társadalmi integrációját és megkönnyíti önállósodásukat. Tapasztalataink szerint azok a fiatalok könnyebben boldogulnak a felnőttek világában, akiknek erős és megtartó kapcsolataik vannak az SOS-en kívül is.

A szervezetben az elmúlt években már a nevelőszülők többsége saját ingatlanon, a különböző településeken elszórtan élve nevelte a gyerekeket. Így őket ez a változás nem érintette. Azonban a Falvakban élő nevelőszülőket érthető módon ez az új szervezeti irány nehézségek elé állította. Amellett, hogy az SOS széleskörű mentális támogatást biztosított az érintett családoknak, a nevelőszülőknek lehetőségük volt a kiköltözésüket segítő támogatásra pályázni. Az szervezet összesen 28 millió Forinttal támogatott 18 nevelőszülőt, akik többségében házvásárlásba, saját ingatlanjuk felújításába forgatták ezt az összeget. De többen finanszíroztak ebből képzést vagy vásároltak autót is (a Falvakban eddig volt sofőrszolgálat számukra).